

Fodovoni

Juli 2024 - Nummer 30

Dorpsgenoten

De laatste Fodovoni voor de zomervakantie. Hopelijk komt de zomer er niet te bekaaid vanaf en komen er voor de in Nederland blijvende vakantiegangers nog genoeg droge dagen. Ik vond een stukje over het normale klimaat in Fochteloo:

"Fochteloo wordt gekenmerkt door frisse, relatief droge winters en warme, relatief droge zomers. Middagtemperaturen liggen in juni rond de 21 graden en minima rond de 11 graden. In Fochteloo vallen de grootste neerslaghoeveelheden in de maanden januari (61 mm) en december (60 mm)"

Misschien past het weer zich aan deze voorspelling aan.
In elk geval wens ik iedereen een fijne vakantietijd toe.

Colofon

Kopij aanleveren voor de 20ste van de even maanden
De Fodovoni komt uit in de eerste week van de oneven maanden

Bij voorkeur in Word
Aanleveren in Verdana 11

De redactie plaatst foto's met toestemming en houdt zich te allen tijde het recht voor om artikelen niet te plaatsen

De Fodovoni verschijnt ook op www.fochteloo.nl

Foto cover:
Moniek Rozemeijer

Redactie:
Betty Boersma
Nelle Raaphorst
Arjen de Wit

fodovoni@gmail.com

www.fochteloo.nl - Arjen de Wit

Dorpsbelang Fochteloo

Tijdelijk voorzitter:
Henk Wieland   0516-515259

Penningmeester:
Arnold Kok   0516-588341

Secretaris:
Petra van Rozen   0516-588201

Bestuurslid:
Hennie Duin
Sietse Derks

Dorpshuis 'Et Legien'
0516-588588
Agenda en reserveringen
06 30073808

Beheercommissie:
Rinus Liekelema   06 10409953
Arnold Kok   0516-588341
Marga Veenstra   06 50654592
Tessa Bonnema   06 10127719

Technische commissie:
Evert Blauw   0516-588418
Henk Ploeg   0516-588329

dorpsbelang@fochteloo.nl

Zuideinde 26 A 8428HE Fochteloo

Beste dorpsgenoten,

Het nieuwe dorpsbelangbestuur heeft nu 3x vergaderd. Veel zaken zijn de revue gepasseerd. Het dorpsbelang heeft veel taken en voor de nieuwe leden is het op dit moment wennen aan de vele taken waar het Dorpsbelang voor hoort te staan. Het staat prachtig omschreven op de website van Dorpsbelang Fochteloo. 'Het Dorpsbelang stelt zich tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de inwoners van het dorp Fochteloo (en de Knolle). De vereniging bevordert naar vermogen de sociale en maatschappelijke leefbaarheid in het dorp. Het houdt het centrale ontmoetingspunt Et Legien in stand door dit dorpshuis zonder winstbejag te exploiteren en ten dienste van belanghebbenden te stellen.'

Een hele klus en het is noodzakelijk de prioriteit te leggen hoe gaan we samen met alle inwoners verder. Hoe houden wij het dorpshuis 'Et Legien' draaiende. Het dorpshuis is bij uitstek een locatie waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Een ontmoetingsplek waar een groot aantal functies vervuld kunnen worden. Verenigingen en anderen delen dezelfde ruimtes. Hiermee ontstaat contact tussen mensen en bevordert het de leefbaarheid van ons prachtige dorp Fochteloo.

Hoe kunnen we meer mensen betrekken bij het dorpshuis 'Et Legien'? Belangrijk is nu dat wij reuring in het dorp houden en waarbij het dorpshuis 'Et Legien' een belangrijke rol kan vervullen.

Dit kunnen we niet alleen en daarom is het goed te weten hoe de inwoners over alles denken of juist missen. Een enquête is hiervoor gemaakt en een avond is ingepland om gedachten en/of ideeën uit te wisselen of bespreekbaar te maken. Het dorpsbelang spreekt de hoop uit dat u als inwoner hiervan gebruik gaat maken. Laat uw hart spreken met respect voor elkaar. Met elkaar en voor elkaar.

Tijdens de ledenvergadering is er gesproken over de Sociale Hygiëne. Dit zou een verplichting zijn voor de vrijwilligers.

Dit is wel graag wat de overheid voor de toekomst voor ogen heeft maar gelukkig hebben tot nu de dorpshuizen een uitzondering.

Sociale Hygiëne gaat niet letterlijk over 'hygiëne' (bacteriën) maar over de manier waarop je met andere mensen omgaat. Het doel van sociale hygiëne is de veiligheid, gezondheid en het welzijn van gasten en werknemers beschermen.

Er is veel aandacht voor het voorkomen van vervelende incidenten met gasten. Iemand die in het bezit is van de Verklaring Sociale Hygiëne moet kunnen omgaan met mensen die te veel drinken, drugs gebruiken of op een andere manier overlast veroorzaken.

In tegenstelling tot de reguliere horeca hoeft in het Dorpshuis de leidinggevende niet altijd aanwezig te zijn tijdens openingsuren. Ook een goed geïnstrueerde barvrijwilliger mag de rol van eindverantwoordelijke vervullen tijdens de verstrekking van alcohol in het dorpshuis mits deze een IVA (instructie verantwoord Alcohol schenken) heeft gevolgd. Deze uitzondering heeft de wetgever gemaakt voor vrijwilligersorganisaties omdat ze moeilijk kunnen voldoen aan de aanwezigheidseis van een leidinggevende.

Dorpsbelang is van doel een avond te organiseren voor wat betreft IVA en heeft hiervoor een eerste contact gelegd. Wij hopen hier in de volgende editie van Fodovoni op terug te komen.

Een oude traditie in ere hersteld. Wie weet is het u al opgevallen: Hoera! Alweer een kuikentje in Fochteloo. Het geboortebord kan toch niet ontbreken.

Dorpsbelang hebben Gerwin Goettsch en Frits Swijghuizen bereid gevonden bij geboorte het bord te plaatsen en een kleine attentie van Dorpsbelang te overhandigen. Dorpsbelang is trots op deze twee jongemannen dat zij dit voor hun rekening willen nemen.

FC Fochteloo gaat komend seizoen verder zonder een prestatie-elftal. Deze geruchten hoorden wij in de wandelgangen. Ondertussen konden wij het lezen in de kranten. Tijd om met elkaar het gesprek aan te gaan want wat gaat dit betekenen voor FC Fochteloo?

Vrijwilligerswerk is vrijblijvend en voelt ook verplicht. Vrijwilligers moeten wij koesteren. Wij hebben de inzet gemerkt tijdens het laatste dorpsfeest. Toch doen wij het bijna allemaal.

Dorpsbelang wil graag aandacht besteden aan alle vrijwilligers. Dit willen wij gaan doen door het aanbieden van een gezellige avond in het dorpshuis.

Planning is 12 oktober a.s.. Onthoud of noteer deze datum.

Bij veel huizen hing de vlag uit tijdens het dorpsfeest. De vlag van Fochteloo met z'n mooie imposante korhoender. Dorpsbelang onderzoekt op dit moment wat de kosten zijn voor het drukken van deze vlag. In volgende Fodovoni hopen wij meer over productiekosten te kunnen vermelden. Het is misschien wel de moeite waard een aantal te bestellen. Bent u geïnteresseerd en wilt u niet langer wachten met opgave, mail het ons: dorpsbelang@fochteloo.nl

Op weg naar 80 jaar vrijheid. Ieder jaar is het belangrijk stil te staan bij de verschrikkingen van een oorlog en het koesteren van vrijheid.

Daarom is het goed als dorp 80 jaar VRIJHEID te vieren.

Hoe kwetsbaar is onze vrijheid in deze tijd.

Heeft u een idee hoe wij hier gestalte aan kunnen geven, laat het ons weten.

Schoonmaakdag geslaagd

Zaterdag 25 Mei 2024 hebben we met de aanwezige vrijwilligers: Johan, Jan, Roellie, Marlies, Lucie, Tessa, Arnold, Jannie, Henk, Trijntje, Yvonne, Rinus, Maaïke, Evert, Cees en Betty het dorpshuis Et Legien weer z'n jaarlijkse schoonmaak gegeven.

Samen met de aanwezigen genoten van de koffie met koek en om half een was iedereen klaar, maar niet voordat we samen met soep en broodjes de dag hebben afgesloten. Vele handen maken licht werk.

Wie wonen er in Fochteloo en omgeving

Nelle Raaphorst

Mies en Jan Meijer (De Geitenmeijerij)

Op 31 mei jl. hield de Geitenmeijerij op het Noordeinde een Open Dag. Ik was bang te laat te komen en fietste gehaast het pad op. 'Weinig mensen, wat jammer,' dacht ik nog. Ineens verzamelde Mies alle werk- en deelnemers, allemaal in een rood shirt, in een kring om zich heen en opende de Open Dag met gebed. 'Ik was te vroeg,' verontschuldigde ik me later. 'Geeft niet, mooi, dat je dat gezien hebt,' zei Mies. 'Je hebt meteen de kern te pakken van waaruit we werken. Ons geloof is de bron waaruit we putten, leven, werken en van waaruit je mag zijn wie je bent. We werken vanuit ons Christelijke geloof. Als je hier werk- of deelnemer bent dien je, hoe wij hier werken en leven, te respecteren. Ze voegt er met een glimlach aan toe: 'maar we evangeliseren niet, hoor!' De Open dag is overigens goed bezocht door o.a. geïnteresseerden in hun zorgaanbod, door mensen die hun zorg inkopen of gaan doen, door zorgverleners, door 2 echtparen die een eigen zorgboerderij willen gaan opzetten en andere belangstellenden.

Mies en Jan hebben in 2000 de boerderij op het Noordeinde gekocht en zijn er een geitenmelkerij met 400 geiten begonnen. Dat kon toen omdat er op geitenmelk geen quotum zat. Na de MKZ- en de financiële crisis moesten ze wat anders. 'Waarom gaan jullie geen zorgboerderij beginnen?' Ze hadden vaak neefjes en nichtjes te logeren. Enkelen die het thuis niet meer konden vinden konden wel bij hen terecht. Ze vingen via de pleegzorg al meerdere kinderen op. Mies zegt: 'het ging vanuit een groot hart met een kleine portemonnee.'

In 2006 zijn ze gestart met het opzetten van wat nu de Zorg- en logeerboerderij is.

Een bedrijf met 25 geiten, 4 koeien, 4 paarden, 3 pony's, 23 kippen, 4 varkens, 2 honden en 3 poezen. Er zijn 39 deelnemers waarvan 10 in de dagbesteding, verder 29 in de logeer- en speelplekken. Ze hebben 9 medewerkers, naast het gezin en 8 vrijwilligers. Mies somt het moeiteloos op.

Medewerkers van de zorgboerderij hebben een methode bedacht waardoor de deelnemers zich verder kunnen ontwikkelen.

Het is een soort logboek waarin de deelnemer zelf kan bijhouden hoe de werkzaamheden verlopen. Waarin ze zich een doel stellen. Als dat gehaald is kunnen ze een certificaat krijgen. Er zijn veel certificaten, van de tafel dekken, met kar achteruitrijden tot aan hout kloven met de machine.

Drie keer per jaar komt er een prachtige professionele nieuwsbrief uit waarin veel te lezen staat.

Mies is een geboren en getogen Rotterdamse, iets wat je niet zou zeggen als je haar rap Fries hoort praten. Ze is de zevende uit een gezin van 12 kinderen. 'Ik ben opgegroeid in een warm, goed nest. Het christelijke geloof stond centraal. Ik denk dat ik door de veiligheid en de warmte van ons gezin nooit enige behoefte heb gehad om te rebelleren. Alhoewel ik later wel erg veel moeite heb gehad met de opvatting dat de vrouw en moeder thuis hoort en niet mag werken. Dat heb ik doorbroken, niet door tegen het geloof aan te schoppen maar wel tegen die beperkende regels.

Mies is een spin in het web, een snelle denker, een doorpakker. Jan is flegmatieker, rustiger. Samen zijn ze een goed team, regelmatig stopt hij Mies in haar denken en vraagt om uitleg. Jan is de boer. Hij is opgegroeid op een boerderij in Drachtstercompagnie met de verwachting dat hij zijn vaders boerderij zou overnemen. Dat liep dus anders.

Mies volgde na de mavo een interne opleiding verpleegkunde in een Rotterdams ziekenhuis. 'Dat was erg leuk werk, ik zou het zo weer willen doen.' Ze had verkering en het leven was goed. Maar haar verkering ging uit en ze was toe aan een verzetje. Maar ze mocht van haar ouders niet zomaar weg en boekte, bij een gereformeerd reisvereniging een reisje naar Terschelling. Dat had Jan ook gedaan en toen hij Mies daar ontmoette wist hij het: 'die wil ik hebben!' Mies had er geen oren naar, ze was net alleen en niet uit op een relatie. Maar eenmaal terug van vakantie begon het bellen. Er is wat afgebeld tijdens de nachtdienst van Drachtstercompagnie naar de zusterflat in Rotterdam.

In 1981 zijn ze getrouwd, Mies trok naar Friesland en leerde Fries. Ze kochten een waldhûske in Frieschepalen met een skiethûske op het erf. Ze verbouwden het huisje voor hun trouwen. Ze had haar baan opgezegd en werkte via een uitzendbureau. Na 2 jaar werd Joke geboren. Daarna kwam Kees. Hij moest al gauw een complexe openhartoperatie ondergaan. Kees is slechts een halfjaar oud geworden. Na zijn overlijden zijn ze naar Siddeburen getrokken naar een eigen boerderij waar Jan en Jettie zijn geboren. Ze zijn daar door de Gemeente uitgekocht en trokken naar een boerderij op Jardinga. Daar zijn Hilda en Jaap geboren. Het ging financieel niet zo goed en de boerderij moest verkocht worden. Ze hebben 7 jaar op de Gyenham in Oosterwolde gewoond. Jan was loonwerker. Op de Gyenham is Folkert geboren. Hij is als tweejarig kind verdronken in een vijver. Dit grote drama hebben ze met elkaar, gesteund door hun geloof, weten te verwerken. Na het overlijden van Folkert ging het met Mies niet goed, ze werd gek van het thuiszitten. Ze heeft 8 jaar gewerkt als praktijkassistente bij een huisartsenpraktijk in Oosterwolde.

De geboortedag van Folkert wordt ieder jaar gevierd als een gezinsfeestdag. Mies zegt bedachtzaam: 'tussendoor heb ik nog 3 keer een miskraam gehad. Ze zijn bij ons in onze harten.'

In 2011 is door een grote verbouwing de hele boerderij veranderd. Ze wonen nu voor en het gedeelte van de zorgboerderij sluit achter mooi aan bij de bedrijfsruimten en de logeerkamers.

Jan is de boer. Hij houdt het boerenwerk in de gaten en 'doet' de paarden. Regelmatig kun je hem met de paarden voor de koets zien rijden op het Noordeinde en de Helomaweg.

Het bekende winkeltje aan de weg is tijdelijk verplaatst naar achter. Helaas werd er aan de weg veel gestolen. Nu kun je gewoon in de werkplaats terecht voor groenten, kaas, eieren en meer. Aan de weg komt t.z.t. een automaat.

Hoe zien jullie de toekomst? Het kan niet anders of Mies weet het precies. 'Op 30 december 2030 ben ik 70 jaar. Dat is dan meteen mijn laatste werkdag. Het bedrijf bestaat dan 25 jaar en is dan overgenomen door dochter Joke en zoon Jaap. Zij zijn nu al mede-eigenaren. Het is de bedoeling dat ze ons 'eruit werken'. Jan vindt dat prima maar voor Mies zal dat wat moeilijker gaan. Het besef dat het goed is om terug te stappen is er zeker. Joke en Jaap regelen al heel veel zelf. Er is goed overleg. 'Maar' zegt Mies, 'ik vind het zulk leuk werk.'

Er valt zoveel meer te vertellen en te zien maar ik moet gaan. Jan zou er bij zijn tijdens dit gesprek maar we hebben hem niet gezien. 'Hij zal ander werk hebben gedaan' zegt Mies. Als ik naar huis fiets komen eerst een paar deelnemers op de fiets mij tegemoet en daarachter Jan op een tractor met hef. Aha, dat is waar ook, naast het werk op de boerderij verzorgt Jan met een paar deelnemers het onderhoud op de kampen Oranje en Ybenhaer. Dat doen ze met heel veel plezier.

Stembureau

Europese verkiezingen 6 juni 2024

Een impressie van de gang van zaken op het Stembureau in Et Legien.

Het begint al om 6 uur in de morgen met het ophalen van het materiaal bij het gemeentehuis.

Om 7 uur komen de secondanten van de ochtend voorzitter t.w. dhr P.A. Schoute, mw T.W. Cats-Ploeg en mw J. Steg-Veenstra binnen en maken samen het bureau in orde, alsmede het belangrijke aanzetten van het koffiezetapparaat. Een lokale bakker uit Oosterwolde heeft voor gebakjes gezorgd.

Het is ontzettend leuk om het halve dorp in het stembureau te verwelkomen (opkomst was 209 van de 327 stemgerechtigden, dus 64%) en er werden dan ook menige praatjes gemaakt.

Foutjes komen ook voor zoals het tonen van een identificatie zonder foto (kentekenbewijs haha) en een aantal keer binnenkomen zonder ID, dus helaas terug naar huis om het e.e.a. op te halen want de regels moeten tenslotte worden nageleefd. En natuurlijk waren deze kiezers bij ons bekend maar ja, de bekende regels nietwaar.

Wij waren ook diervriendelijk want een aantal kiezers had de hond meegebracht. Er stond zelfs een lieve witte kat voor de ingang, maar ook die mocht niet stemmen van de strenge voorzitter.

De burgemeester en een gemeenteambtenaar kwamen 's morgens langs met gezonde snackjes en dat werd door ons allen gewaardeerd.

De middag/avond ploeg t.w. dhr H.G. Wieland, mw G. van Weperen-Goetsch en mw A. Kempenaar, ging vanaf 2100 uur samen met de ochtendploeg op partij tellen.

Rond 23.30 uur werden alle stembiljetten en aanverwante artikelen door 2 van de 6 vrijwilligers (wel een leuke vergoeding ontvangen) naar het gemeentehuis gebracht.

Al met al weer een geslaagde verkiezingsdag voor Fochteloo met een hoge opkomst gelet op het landelijke gemiddelde van 51%.

Sterren boven Fochtelloo.

Het is Juli en daarmee nog steeds "Galaxy tijd" boven Fochtelloo. Helaas, de tijd om er naar te kijken is maar kort. De zogenaamde Astronomische duisternis bedraagt maar net twee uur, zo ongeveer van 0.00 tot 02.30. Daarvoor en daarna licht de zon de horizon al weer op. Dat betekent niet dat je voor die tijd

De Melkweg boven de Vogelrijd.

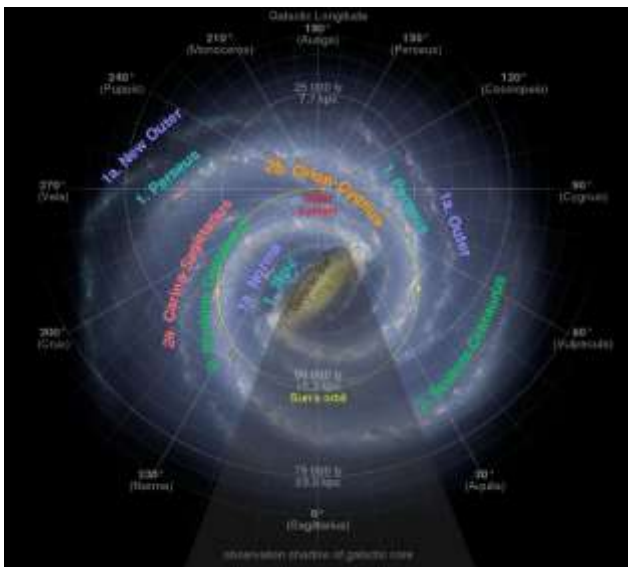
niets moois kan zien, maar echt duidelijk worden de hemelse objecten door het ontbreken van complete duisternis niet echt.

Onze Melkweg.

Daarom dit keer eens een object dat iedereen met het blote oog goed kan zien en dat is de, zelfs op relatief eenvoudige manier te fotograferen, Melkweg.

Nou, niet heel de Melkweg maar wel een flink deel ervan. De Melkweg is wat astronomen noemen een spiraalstelsel met verschillende 'armen'.

Onze zon bevindt zich in een maar relatief klein stukje in één van deze armen. Dat wordt de Orion - Cygnus arm genoemd. Wij zien dus een stukje van deze arm waarin onze zon zich bevindt. In die arm zien we in de herfst en winter het sterrenbeeld Orion. In de zomer wordt Orion afgelost door het ook makkelijk te vinden sterrenbeeld Zwaan ofwel Cygnus. De arm waarin we ons bevinden is eigenlijk maar een armpje met een geschatte lengte van 10.000 lichtjaar. Zeker in vergelijking met de arm van onze buur Sagittarius waarin we Cygnus in de voorgrond zien, want die heeft een lengte van 30.000 lichtjaar. In Cygnus tref je veel moleculaire waterstofwolken(HA) met daarin als meest prominent de Noord-Amerika nevel. Een joekel die tien keer groter is dan onze volle maan. En ja, het lijkt een kaart van Noord Amerika. Heel deze nevel, die op ongeveer 1600 lichtjaar bij ons vandaan staat, heeft een doorsnede van rond de 45 lichtjaar en leunt tegen de arm van Sagittarius aan. Achter Sagittarius, maar niet zichtbaar voor ons, ligt het Zwarte gat van onze Melkweg. Wees gerust want dit alles verslindende monster staat 30.000 lichtjaar bij ons vandaan. Daar draaien we met het ongelooflijke gangetje van 792.000 kilometer per uur omheen. Tel je het totaal aan snelheden op, dan vlieg je met een snelheid van 2,16 miljoen kilometer per uur door de kosmos. Dat lijkt onvoorstelbaar, net zoals alles in de ruimte als onmogelijk gezien wordt, maar bedenk eens, ons eigen rondje om de zon doen we met een gangetje van goed 107.200 kilometer per uur en dat is niet zo moeilijk zelf uit te rekenen. De afstand Zon - Aarde is globaal (we maken een elliptische baan) 149,6 miljoen km ofwel één astronomische eenheid.

Onze Melkweg met daarin de plaats van de zon.

$149.600.000 \times 2 \times 3,14 (\pi) =$ een rondje van 939.488.000 km. Deel door 365 dagen $\times$ 24 uur = 8.760 uur. Onvoorstelbaar toch? Staat de maan ineens stil, dan botsen we er binnen drie uur tegenaan. Cygnus is echt zo moeilijk niet te vinden en de meest heldere ster daarin, Deneb ligt weer vlakbij de Noord Amerika en Pelikaan nevel. Het moet wel echt donker zijn om deze nevels te vinden want H Alpha, waterstof, reflecteert niet echt sterk. Dat doet de overige Melkweg nu wel, dus lijkt het mij wel leuk je te vertellen hoe je de Melkweg zelf

fotograferen kan. De camera die je gebruiken wil hoeft er echt niet een te

zijn van topkwaliteit, maar een lichtsterke lens erop helpt wel. Hoe meer licht je ontvangt, hoe beter je resultaat. Je hebt ook een lens met groot beeldoppervlak nodig. Hoe meer landschap je kunt vastleggen, hoe beter dat ook is. Het mag een spiegelreflex zijn, een zogenaamde bridge of een simpele point & shoot camera. We gaan wel van alle automatische instellingen af, dus de auto focus

moet worden uitgezet en de belichtingstijd wordt ook handmatig ingesteld. Knop dus op bijvoorbeeld AE, TV, M of B zetten. Je wilt veel licht ontvangen dus je sluitertijd blijft lang open staan. Een belichtingstijd van tien tot

In Cygnus de Pelikaan en Noord-Amerika nevel. Daarbij onze maan in gelijke grootte.

maximaal

twintig seconden heb je echt nodig. Gebruik je een langere belichtingstijd zie je de ronde sterren in strepen veranderen en dat lijkt dan nergens naar. Je hebt dus een statief nodig. Heb je die, gebruik die dan! Heb je die niet, dan zou ik zeker zoeken naar een zo stabiel mogelijke ondergrond om de camera op te plaatsen. Je kunt de camera ook zo instellen dat de sluitertijd pas na een aantal seconden na het indrukken zijn werk doet. Gebruik die functie want zo schakel je gelijk bewegingsonscherpte uit. Na een belichting van tenminste die tien seconden zie je veel duidelijker de Melkweg of eigenlijk de Sagittarius arm afgebeeld en heb je een wat we noemen Nightscape gemaakt. Best wel een leuke hobby hoor, want het kan verslavend werken dus wil je al snel meer.

Jonge koekoeken zonder dat het ouderpaar ooit aan een nest gebouwd heeft!

Rond begin juni leggen de Koekoek vrouwtjes acht tot twaalf eieren in verschillende nestjes van voornamelijk zangvogeltjes. Overigens in elk nest maar één ei. Het ei heeft de grootte en kleur van de eieren van de zogenaamde waardvogel.

Zodra het koekoeksei uitkomt, worden de overige eitjes en/of jongen vaak door het koekoeksjong over de rand van het nest geduwd. Instinctief gebeurt dit bij aanraking van eitje of jong.

Een Koekoek eet graag (harige) rupsen, larven, kevers en overige insecten. Van de resten zoals de haren en schildjes, maken ze een braakbal.

We (her)kennen allemaal wel het geluid van de Koekoek. De mannetjes komen niet verder dan koekoek, de vrouwtjes hebben een soort hinnik geluidje.

Deze bijzondere vogels vliegen snel en met het zitten hebben ze de vleugels enigszins afhangen.

De Koekoeken die wij na de lange reis begroeten, blijven maar een maand of drie tot hooguit vijf in ons land. De oudervogels laten de jongen voor wat het is. Ze zullen zelfstandig rond september, oktober hun weg moeten vinden naar Afrika om te overwinteren en keren terug nadat hier de waardvogels al een nestje hebben. Hoe bijzonder!!

Een Koekoek maakt geen nest, zorgt niet voor de jongen én ziet de nakomelingen niet eens en dan toch oudervogel zijn ...

De populatie Koekoeken heeft het niet gemakkelijk en een neerwaartse spiraal in aantallen was een feit. Het lijkt nu een heel klein beetje beter te gaan.

De foto rechts komt van het internet

Kraenige voegels

Bi'jna weren jim vot
Mossen wi'j et doen zonder
Jim, prachtige krachtige voegelsoort
Uutsturven leek jim lot

Dan gong et op 'e kop verkeerd
Mar kiek now es naor dit wonder
Et Fochtelervene is weer in trek
Biedt jim weer een toevlochtsoord

De omstanigheden keerden ten goede
Jim kwammen hier weer an jim gerak
Betien bi'j betien keerden jim
weeromme
Jim hebben jim kraenig weerd!

Et Fochtelerevene is weer jim
bruudplak
Jim silhouetten zwarven over poelen
en plassen

Jim geluud galpt deur de locht
Zo mooi, zo typerend, zo
indrokwekkend

Is jim baltsen, de liefdesdaans
Mennig fotograaf staot veur dag en
dauw op
Mit heur apperatuur in de anslag
Om mooie plaeties van jim te 'schieten'

Jim zo te zien en te heuren
Dat maekt hielendal heur dag!
Daor dromen ze van
Die iene, unieke kaans!

As ze jim mar niet verjaegen
Veurzichtig te wark gaon
Dan blieven jim tot in lengte van
daegen
Dan gaon jim nooit veurgoed
verkassen!

Foto Hielkje Westerhof

Nieuws uit het Fochteloërveen

Berken verwijderen in het hoogveen

Deze herfst en winter zullen er verschillende beheerwerkzaamheden gaan plaatsvinden in het Fochteloërveen. Een teveel aan stikstof zorgt ervoor dat sommige soorten, bijvoorbeeld berken en pijpenstrootje, veel harder groeien dan normaal. Ze verdringen daarmee de bijzondere plantensoorten.

Om het Fochteloërveen open te houden, grazen schapen op de drogere delen. In het nattere hoogveen kunnen schapen niet komen, dus daar moeten de boompjes machinaal verwijderd worden. Als jonge boompjes alleen gezaagd worden, blijven de wortels zitten en groeien ze binnen een jaar alweer tot een meter hoog. Daarom worden de boompjes zoveel mogelijk met wortel en al uitgetrokken. De aannemer heeft hiervoor speciale machines.

Gearceerde gebieden geven locaties aan waar de boompjes worden verwijderd.

Vanaf de weg door het Fochteloërveen is de begroeiing goed te zien. Waar het hoogveen open en weids zou moeten zijn, zie je nu een dichte begroeiing van berken. Berken hebben kleine zaden die gemakkelijk met de wind verspreiden. In het hoogveen vinden ze tussen de vele grassen, waaronder het pijpenstrootje, in combinatie met de hoge hoeveelheden stikstof, een goede voedingsbodem.

Daarnaast speelt de verdroging van het Fochteloërveen een rol. Door klimaatverandering worden de zomers droger en is de verdamping van water hoger. In de nattere delen heeft het berkenzaadje minder kans te groeien. Daarom wordt er de komende jaren gewerkt aan kadeherstel om het regenwater zoveel mogelijk in het gebied te houden.

Boswachter Martin Snip werkt al jaren in het Fochteloërveen en heeft de verandering rondom de groei van bomen en grassen zien toenemen. "In het verleden was het veen grotendeels vrij van bomen en grassen en konden we met een kleinschalige aanpak het gebied goed beheren. Dit is nu veranderd en de huidige groei vind ik zorgwekkend. We moeten echt groot materieel inzetten om het veen open te houden."

Excursies en OERRR activiteiten in het Fochteloërveen

Wil je meer horen over de geschiedenis maar ook over de recente ontwikkelingen in het Fochteloërveen, dan kun je deze zomer mee met de excursie 'Verhalen van toen en nu'. Voor de kinderen worden er op dinsdagmiddag 23 juli en 13 augustus leuke OERRR activiteiten georganiseerd bij uitkijktoren 'De Zeven'. Kijk voor meer informatie op nm.nl/fochteloerveen.

Nieuwe tentoonstellingen bij Stichting Nobilis

Na de succesvolle tentoonstellingen van Eline Brontsema en Zdeněk Mézl zijn van zondag 16 juni tot en met zondag 1 september twee nieuwe tentoonstellingen te zien: het grafisch werk van Elsbeth Cochius (1951) en de litho's en staaldrukken van Jan van der Meulen (1935).

Het werk van *Elsbeth Cochius* is vaak groot en zwart-wit. Daarnaast staan in Zuideinde 26B in de Peter Lazarov-zaal twee bijzondere grafiekobjecten: één met spiegels en een andere in de vorm van een toren die reikt tot het plafond. Ook veel (kinder-) boeken met haar illustraties treft u aan in Fochteloo.

Steen- en staaldrukker *Jan van der Meulen* is onverwacht bijna blind geworden maar verliest zijn goede moed niet. Hij schildert nog met passie op gevoel. Hij begon als 14 jarige bij de Electro blikfabriek op de grafische afdeling waar decoraties op blikken trommels gemaakt werden. Later begint hij zich als beeldend kunstenaar te ontwikkelen.

Stap eens binnen!

Zuideinde 26 B,
achterkant van Et Legien.

Van donderdag- tot en
met zondag
van 13.30 – 16.30 uur
geopend.

www.stichtingnobilis.nl

Stichting Nobilis

Uitbreiding Sociale Voedseltuin in Fochteloo: Een Nieuwe Stap voor Stichting De Kleine Boerderij

Fochteloo, juni 2024 – Stichting De Kleine Boerderij gaat haar bestaande Sociale Voedseltuin (Rijweg 107, Oosterwolde) uitbreiden naar een nieuwe locatie in Fochteloo. Met deze uitbreiding, gelegen op een perceel grasland vlak voor 'Kamp Oranje' aan het Noordeinde, kan de stichting meer mensen die rond de armoedegrens leven voorzien van verse, onbespoten groenten, fruit, aardappelen en kruiden. De voorbereidingen om de nieuwe tuin zaaiklaar te maken zijn begonnen en de eerste oogst wordt in de nazomer/herfst verwacht.

Ondersteuning voor meer huishoudens

Dankzij deze uitbreiding kan De Kleine Boerderij meer huishoudens ondersteunen met lokaal en duurzaam geteelde producten. Mensen die moeten rondkomen van een minimuminkomen zijn welkom om zelf hun groenten te komen oogsten. Lokale hulporganisaties en de gemeente Ooststellingwerf zorgen voor de uitnodigingen. Daarnaast blijft De Kleine Boerderij de lokale voedselbank van groenten voorzien, zodat ook de gezinnen die afhankelijk zijn van de voedselbank wekelijks gezond kunnen eten.

Focus op duurzaamheid en biodiversiteit

De nieuwe voedseltuin wordt aangelegd met een sterke focus op duurzaamheid en biodiversiteit. Door het gebruik van compost, lavameel en andere natuurlijke bodemverbeteraars en het aanleggen van bloemenstroken, ontstaat er een gezonde en biodiverse omgeving. Kunstmest en pesticiden worden niet gebruikt, wat bijdraagt aan een duurzaam en milieuvriendelijk landbouwmodel.

Bijdrage aan de gemeenschap

De uitbreiding van de Sociale Voedseltuin draagt bij aan de brede welvaart en vermindert kansenongelijkheid in de gemeente Ooststellingwerf. Toegang tot verse, onbespoten groenten, fruit en aardappelen verbetert de gezondheid van gezinnen die rond moeten komen van een minimum. Daarnaast biedt de tuin een plek waar mensen kunnen leren over gezonde voeding en biodiversiteit, wat bijdraagt aan een duurzamere en gezondere gemeenschap.

Samenwerking en financiering

De uitbreiding is onderdeel van het project '5 sociale voedseltuinen in Friesland', onder leiding van Loraine Westerneng (Stichting Sociaal en Vitaal, Nieuwehorne) en Hester van der Werff (Stichting De Kleine Boerderij). Dit project, waarin voedseltuinen worden gerealiseerd in Heerenveen, Smallingerland, Ooststellingwerf, Leeuwarden en Sud West Fryslân, wordt ondersteund door overheid, bedrijfsleven en zorgverzekeraars. Financiers zoals Fonds De Friesland, Oranjefonds, Regiofonds, ZonMW en Rabobank, de lokale gemeenten en lokale ondernemers dragen bij aan dit project vanwege de positieve impact op bestaanszekerheid, gezondheid, sociale cohesie en duurzaamheid.

De uitbreiding van de Sociale Voedseltuin toont de kracht van de Friese 'Mienskip': maatschappelijke betrokkenheid en het lokaal en praktisch aanpakken van uitdagingen zoals voedselarmoede.

Meer informatie of aanmelden als vrijwilliger? www.dekleineboerderij.frl

Stichting De Kleine Boerderij
www.dekleineboerderij.frl
T: 0655273683

kinderknutselmiddag

Zaterdag, 10 mei, kwamen Iris, Thijs, Nynke, Wouter en Joost naar 't Legien om te knutselen. Wat was het gezellig! Er werd gekleurd met glitterstenen, om een steen gevild, schilderijtjes gevild en getimmerd. Limonade gedronken met iets lekkers erbij. Kortom, volgens de kinderen een middag om zeker nog eens te doen.

Ik heb de pollepel en maak....

CRUNCHY HOMEMADE GRANOLA

Ingrediënten:

Voor 1 pot :

- 250 gram (glutenvrije) havervlokken
- 90 gram pecannoten, grof gehakt
- 30 gram pompoenpitten
- 1 theelepel kaneel
- zeezout
- 4 eetlepels kokosolie
- 4 eetlepels maple syrup
- 1 theelepel vanille aroma
- evt. 60 gram gedroogde cranberry's

Oven op 165 graden voorverwarmen.

Eet smakelijk !!

Havervlokken / Pecannoten / pompoenpitten / kaneel en een snuf zeezout in een grote kom goed door elkaar mengen.

Kokosolie met maple siroop in een klein pannetje op laag vuur verwarmen en met elkaar versmelten, en dan daarna de vanille aroma erdoorheen.

Warme vloeistof over de granola-mix schenken in de kom en doormengen tot alles bedekt is. Meng eventueel nog wat extra gesmolten kokosolie of maple-siroop er doorheen.

Bekleed een bakplaat met bakpapier en verdeel het hele mengsel erover.

Rooster 20 minuten in de voorverwarmde oven. Om hem zo crunchy mogelijk te maken schep je de granola niet om tijdens het roosteren.

Geniet van de lekkere geur in huis.

Laat helemaal afkoelen en meng er dan pas evt. de cranberry's door.

Bewaar het in een luchtdichte (glazen) pot.

De granola is heel lekker op yoghurt (of kwark) en met fruit erbij.

Mijn mix is zonder cranberry's, en ik heb in mijn versie de helft van de hoeveelheden aangehouden.

Trijntje Ploeg-Cats geeft de pollepel door aan.....

Teake Veenstra

Recept en foto graag sturen naar hanneke0709@gmail.com

Fietsmaatje | Zorgboerderij de Fochtel

- Fochteloo
  - Flexibele dagen
  - Extra: lekker in beweging én iets doen voor een ander!
-

Stap jij graag op de fiets om eropuit te trekken én vind jij het leuk om iemand anders dit plezier ook te geven? Dan zoekt Zorgboerderij de Fochtel jou!

Zorgboerderij De Fochtel biedt mensen met een begeleidingaanvraag activiteiten aan om de dag op een prettige en zinvolle door te brengen. De zorgboerderij biedt zowel dagbesteding als de mogelijkheid tot begeleid wonen. Eén activiteit van de Fochtel is fietsen op de duofiets en hier zoeken zij nog nieuwe vrijwilligers voor!

Wat ga je doen?

Als fietsmaatje van de Fochtel help je de bewoner van de zorgboerderij of bezoeker van de dagbesteding met het plaats nemen op de fiets. Samen trek je er dan op uit! Dit kan variëren van een rondje door het dorp of de natuur tot een wat langere of uitdagendere fietstocht. Onderweg pauzeren met een kopje koffie of thee of een fris ijsje is ook mogelijk.

Het plezier bij iedereen staat voorop.

Wij vragen

Iemand die houdt van fietsen en plezier heeft in sociale contacten met de bewoners en bezoekers van de Fochtel.

Wij bieden

Gezond buiten in beweging zijn en sociale contacten op de fiets! Daarnaast krijg je een reiskostenvergoeding, leuke attenties op speciale dagen en met Kerst een leuk kerstpakket!

Meer weten?

Heb jij al een leuke fietsroute uitgestippeld? Of twijfel je nog ergens over? Neem gerust contact op met Petra van Rozen en kom een keer aan. 6-44023784

Deze armband gevonden in Fochteloo.

Kan worden opgehaald op adres:

Stienekamp 2

Jaap Wieling is "Player of the Year"

Het woensdagavond tennisteam Appelscha 1 is gepromoveerd naar de 2^e klasse. Tot de teamleden behoort de 60 jarige Jaap Wieling (wonende aan het Verlaat in Fochteloo) die 9 van zijn 10 wedstrijden winnend afsloot. Hiermee heeft Jaap een belangrijke bijdrage geleverd aan het kampioenschap van zijn team. Op 19 juni 2024 werd Jaap door zijn teamleden gehuldigd tot Player of the Year van zijn team omdat een winstpercentage van 90 % uitzonderlijk hoog is.

Hallo (creatieve) bewoners van Fochteloo en omgeving,

Op onze buurtbbq kwamen Hanneke en ik (Trijntje) aan de praat over onze hobby's; Hanneke maakt sjaals van wol en zijde en ik ben druk aan de knutsel met Epoxy-hars. Ikzelf heb inmiddels al op wat markten gestaan en een beetje ervaring opgedaan. We kwamen samen op het leuke idee om misschien eens een creatieve markt in ons eigen dorp te organiseren. Zou dit lukken?

We hebben ondertussen een datum gekrikt:

Zaterdag 31 augustus van 11.00 tot 16.00 uur, op het veldje bij de ingang Zuideinde/Vogelrijd/Stienekamp.

Zijn er meer dorpsbewoners die bereid zijn hier aan mee te doen en zelf een ruimte/kraampje in te willen richten met eigen gemaakte producten?

We willen het graag laagdrempelig en kleinschalig houden, met zo weinig mogelijk kosten, dus in principe zonder kraamhuur. En maximaal 10 deelnemers.

Wil je meer informatie? Neem dan even contact met één van ons op.

Graag opgeven **voor 1 augustus as.** zodat we kunnen besluiten of we het door kunnen laten gaan.

We zien jullie reacties graag tegemoet. Wij hebben er zin in!

Hanneke de Wit-Steunenbergh, mail: hanneke0709@gmail.com tel: 06-27226594

Trijntje Ploeg-Cats, mail: trijntje.ploeg@gmail.com tel: 06-51951377

Koffieochtend Et Legien

De volgende data voor de koffieochtenden:

21 september, 19 oktober,

16 november en 21 december.

Woningbouw in Fochteloo

Bouwbedrijf Buiteveld uit Oosterwolde en dorpsgenoot Pascal van den Bosch onderzoeken de mogelijkheid om aan de Vogelrijd woningen te bouwen voor **starters** en **senioren**. Zij spelen daarmee in op het gemeentelijke beleid, vastgelegd in het Woonplan, waarin Fochteloo wordt genoemd als mogelijke kleine kern. Jullie hebben over het Woonplan eerder kunnen lezen in de Fodovoni van september 2022 en regelmatig in de Nieuwe Ooststellingwerver.

Over dit idee wordt voor omwonenden en belangstellenden op **maandag 8 juli om 19.30 uur een informatiebijeenkomst** gehouden in **Et Legien**.

Aanmelden vooraf is niet verplicht.

BESTE INWONERS VAN FOCHTELOO,

DORPSBELANG FOCHTELOO, DE BEHEERSCOMMISSIE VAN DORPSHUIS ET LEGIEN EN DE BRAINSTORMGROEP NODIGEN U VAN HARTE UIT VOOR EEN BRAINSTORMAVOND IN HET DORPSHUIS.

IN DEZE FODOVONI VINDT U EEN KORTE ENQUETE.

Te vinden op de volgende pagina (mag er afgeknipt worden)

WIJ VERZOEKEN U VRIENDELIJK OM DEZE ENQUETE IN TE VULLEN.
DE ENQUETE KUNT U DEPONEREN IN DE BRIEVENBUS
VAN HET DORPSHUIS.

DOEL: SAMEN BRAINSTORMEN EN NADENKEN OVER DE
TOEKOMST VAN

HET DORP EN HET DORPSHUIS

WANNEER: **DINSDAG 23 JULI, VANAF 19.30 UUR**

LOCATIE: **DORPSHUIS ET LEGIEN**

UW AANWEZIGHEID EN MEEDENKEN WORDEN ZEER OP
PRIJS GESTELD.

U BENT VAN HARTE WELKOM!

ENQUETE M.B.T. FOCHTELOO EN DORPSHUIS ET LEGIEN

NAAM (niet verplicht):

HEEFT U WENSEN OF IDEEEN M.B.T.

1) HET DORP FOCHTELOO

2) DORPSHUIS ET LEGIEN

3) IETS ANDERS

ZO JA, WELKE WENSEN OF IDEEEN HEEFT U?

WELKE VERANDERINGEN ZIE U GRAAG VOOR FOCHTELOO/ DORPSHUIS?

HEEFT U VRAGEN OF OPMERKINGEN? DAN HOREN WIJ DIE GRAAG!

CONTACT VIA MAIL IS OOK MOGELIJK:FAMDUIN@HETNET.NL

ENQUETE GRAAG VOOR 20 JULI A.S. DEPONEREN IN BRIEVENBUS DORPSHUIS.

DORPSBELANG FOCHTELOO

BEHEERSCOMMISSIE ET LEGIEN

BRAINSTORMGROEP: MEINE DUIN / WILLEM GOETTSCH

JACQUELINE VAN DER HEIJDEN

